

„Populum humilem” offertorium
A gregorián szentírás-magyarázata

56. — Populum humilem.

Offert. 5. **P** Populum humilem salvum facies, Domine, et oculos superborum humiliabis. Quoniam quis Deus praeter te, Domine? V. Clamor meus in conspectu eius introivit in aures eius. Quoniam... V. Liberator meus de gentibus iracundis: ab insurgentibus in me exaltabis me.

A *Populum humilem* offertorium (5. tónus) tételt a rendkívüli formában bemutatott szentmisék esetében a Pünkösöd utáni 8. vasárnapon, a rendes formában bemutatott szentmisék esetében az Évközi 14. vasárnapon. Az offertorium verzusait a Offertoriale triplex kötetben találjuk (56.). Az offertorium a Zsolt 17,7b.28.32a.48b-49a szakaszokat énekli.

Populum humilem salvum facies, Domine, et oculos superborum humiliabis (Zsolt 18(17),28):

Quoniam quis Deus praeter te, Domine (Zsolt 18(17),32a)?

V. Clamor meus in conspectu eius introivit in aures eius (Zsolt 18(17),7b). Quoniam...

V. Liberator meus de gentibus iracundis: ab insurgentibus in me exaltabis me (Zsolt 18(17),48b-49a). Quoniam...

A zsoltár valójában egy hálaadó királyi himnusz, amelynek párhuzamát a 2Sám 22,2-51 őrizte meg. A zsoltáros bizalommal fordul Istenhez szabadulásért, mivel úgy érzi, hogy a halál és az alvilág a hatalmába akarja keríteni (7). Végül a zsoltáros elbeszéli Isten csodálatos szabadítását és magasztalja Istent.

Az offertorium felhasználja a zsoltár szakaszait,

de nem a zsoltár sorrendjében, hanem egyéni beosztásban: Zsolt 18,28.32a.7b.48b-49a.

Ezáltal létrejön egy érdekes alapstruktúra:

P Populum humilem salvum facies, Domine, et oculos superborum humiliabis.

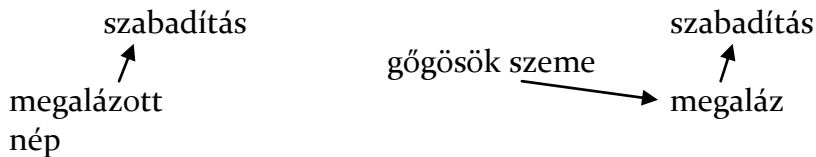
c
b b'
a a'

A *Populum humilem salvum facies, Domine* szavak fölött a neumák könnyedén rávezetnek a szövegben található hangsúlyokra:

populum **humilem** *salvum facies, Domine,* et **oculos superborum** *humiliabis.*

Érdekessége a neumák dallamhordozásának, hogy a *populum* könnyedén átvezet a *humilem* szóra: a nép megalázottsága a szabadítás oka, amely szabadságot Isten adja. A szabadítás

megettétele a nép felmagasztalása. Ugyanakkor Isten az, aki megalázza a gőgösök szemét. A gőgösök szeméinek nehéz dallamát a megalázás könnyed dallama követi. A dallamvezetés rámutat arra, hogy a gőgösök szeméinek megalázása a gőgösök megszabadítása bűnüktől.

A quoniam **quis** Deus praeter **te, Domine?** szöveg fontos mondat a tételben. A Domine fölötti ujjongó melizma ünnepélyes és könnyed (ezt jelzi a könnyű torculus resupinus fexus (torculus + clivis) + climacus és a könnyű torculus resupinus flexus + climacus resupinus

egysége, amelyben ez utóbbinak csak az első hangja könnyű, a többi súlyosabb). Az offertorium második részének dallama a **te, Domine** szakasz felé vezet. A dallam hitvalló dicsérettel magasztalja Istent, mert a megalázottat megszabadítja, de a gőgös szemét megalázza, hogy felismerje: az Úr az Isten, nincs senki, aki igazságosabban hatalmasabb és igazságosabb. Isten nem eltíporja a gőgösöket, hanem az igazság édességével nyitja fel szemüket, így ők is ujjonghatnak az Úrnak. Isten megalázó cselekedete valójában az üdvösség kegyelmi cselekedete.

Az offertorium szerkezete arra mutat rá, hogy a legfontosabb kijelentése: mivel ki Isten rajtad kívül, Uram?

